

TARTALOM.

I. Költemények.

	Lapszám.
A kis leányka. I. II. III. Pap Domokos	19
Krisztus és a sátán. Végh Mátyás	68
Séra György negyvennyolczban. Pap Domokos	86
Betegen. Rédiger Géza	105
Falusi temetésen. Pap Domokos	110
Székely legény dala. Tzrcsafalvi Albert	132
Ezüst lakodalom. Józán Miklós	151
Bem katonája. Pap Domokos	156
Sándor János barátomhoz. Rédiger Géza	188
József Mihály 40 éves tanítói jubileumára. József János	190
Elmereng az ember. Balázs Andor.	229
Dávid Ferencz emlékére. József János	229

II. Vallásos és erkölcsi tárgyú költemények.

Az Unitárius Közlöny 1902-ben	1
Római levelek. II., III.	6, 44
«Jézus emberi volta»	8
Szegény asszony! Boór J.	20
Az unitárius név. Eliot A. Sámuel	27
Ima. Szász András	33
Unitáriusok Romániában. Nagy Lajos árkosi lelkész	35
Megtérés. Ibolyka	40
Az éneklés, mint istentiszteletünk fő alkotó része. Katona Márton	53
Szent István király Hiszekegy Istene. Unitárius	55
Feltámadás emlékére. Németből Heribert Rau után szabadon átdolgozta Perczelné Kozma Flóra	65
Ima. Barabás Lajos	81
Székely leányok. Látó	87
Ellenmondások a vallás és tudomány tanításai között. (Felolvasás). Dr. Gál Kelemen	91, 113, 133
Az ördög a hazugság atyja. Papnövendék	95
Jézus és vérrokonai. Felolvasás. Grátz Mór	106

Templomunk és istentiszteletünk. Raffaj Irma	111
Vallásos problémák Magyarországon napjainkban. Dr. Boros Gy.	129
Sándor János igazgató beszéde (évváró)	147
Kossuth Lajos emléke	181, 128
Kossuth Ámérikában. Dr. Boros György	182
Ima Kossuth Lajos születése 100-ik fordulójára ünnepén. Gál Mik- lós. IV. papnöv.	183
Néhány szó a fogarasi unitáriusok megmentéséhez. Bedő Ferencz	188
Mátyás király szobra Kolozsvárt. Dr. Boros György	197
Ima (A Dávid Ferencz Egylet közgyűlése alkalmával.) Németh I.	201
Jókai Mór beszéde az unitárius kollegiumban	210

III. Életrajzok és rokon tárgyak.

Berde Mózsa (arczképpel) k. á.	2
Perédi József	73
Sándor Mózes. (Arczképpel.) Váry Albert	83
Dali Ádám B. Gy.	137
Gábor Albert	137
Sándor János igazgató 25 éve. (Arczképpel). B. Gy.	146
Bedő Lajos lelkész. (Arczképpel). Boros György	166
László József tanár halála. P. M.	222
Két életrajz Borbély S. és Bedő D. — Belle László	231

IV. Nők világa.

Nők világa	10
A Nők világa érdekében. O. T. W. S.	90

V. Az ifjúság köréből

VI. Vegyestartalmu közlemények.

A lelkész és gondnok urakhoz. Dr. Boros György	12
Unitarismus külföldön	56., 96., 13
Székely dolgok (4-ik levél). Egy öreg székely	17
A kolozsvári unitárius papnevelő intézet önképzőkörének története a XIX. százban. Pályamű. Barabás István	23, 46
A kolozsvári unitár. kollegiám konvictusi alapjára küldött összegek	26
Magyar estély London. Davies W. I.	40
Irodalom	57, 120, 136, 159, 177, 193
A kollegium ünnepe	69
A dunántúlról. Benedek Mihály	99
Pályázat. Dr. Boros György	100
Indítvány. Ujvári László	119
Régi dolgok	120

Egy pár szó az őszi urvacsora idejéről, Ütő Béla	121
A gagyti templom fölavatása. L—ó.	138
A szentháromsági templom fölavatása	153
Ütő Béla lelkész tervéhez! Neanios	155
Az unitárius kollegium régi tanulóihoz	161
Építsünk Sz.-Udvarhelyt templomot. id. Daniel Gábor	168
Egy pár szó az őszi urvacsora idejéről. Rédigér Géza	171
Az őszi urvacsora kérdéséhez. Németh István	172
Az őszi urvacsorához. Ujvári László ,	173
A homoródi unitárius zsenge-bucusu. Kőváry László	173
Az én igaz barátom az Unitárius Közlöny. Simó Lidia	175
Építsünk Székely-Udvarhelyt templomot. Vári Albert	186
Az őszi háláünnepp kérdéséhez. Antonya Mihály papnöv.	191
Nagy Lajos és Pákei Lajos. B. Gy.	200
Egyházi és iskolai mozgalmak minden számban	
Jótekonyság és buzgóság. Közli: Biró Lajos	75
Jótekonyság és buzgóság. Kiss Mózes	56
Kegyess adakozások Maroskörben 1901-ben	161, 177

VII. Egyleti élet és munkásság.

A budapesti Dávid Ferencz Egylet deczember havi felolvasó ülése	11
A budapesti Dávid Ferencz Egylet 4 ik felolvasó ülése. Egy budapesti	52
Budapesti Dávid Ferencz Egylet. Ujvári László	74
A budapesti Dávid Ferencz Egylet. Dr. Boros György	97
A budapesti Dávid Ferencz Egylet közgyűlése . . . y . . . a . . .	117
A Dávid Ferencz Egylet köréből. Pásztor	157
Meghívó a Dávid Ferencz Egylet XVII. közgyűlésére. Báró Petrichevich Horváth Kálmán elnök	165
Alföldi levél. Jelenvolt	176
A Dávid Ferencz Egylet XVII-ik közgyűlése	202
A Dávid Ferencz egyletek köréből	239
Az ifjúság köréből	242
Egyleti élet és munkásság minden számban.	

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI dr. BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára 2 k. 40 f. (1 frt 20 kr.) Egy szám ára 24 fillér (12 kr.)
Egyleti tagok, 5 évi kötelezettséggel, egy évre 2 koronát fizetnek. Minden pénz
Gálfi Lőrincz egyll. pénztárnokhoz küldendő Kolozsvarra.

Az Unitárius Közlöny 1902-ben.

Kis lapunk tizennégy évi pályát megfutott már és ismeretséget kötött az unitáriusság minden rétegével. Bátorsággal bocsátjuk a közönség ítélete alá. Az unitárius eszmének hódolt és egyetemes keresztényi szeretetet hirdetett. Gyűlöletet, felekezeti szűkkeblőséget nem ismert. Talán ennek köszönheti és a mindenre kiterjedő figyelemnek és nemes törekvésnek, hogy egész Magyarországon mindenütt vannak buzgó és hű olvasói.

Az új évbe teljes bizalommal fogunk belépni a XV-ik folyammal, mert eddigi rendes munkánk körét megnöveljük.

Csak egy pár dologra mutatunk rá. *Római leveleink* sorozata olyan újdonság lesz, a mely mindenkit érdekel, olvasóink pedig bizannyal örvendeni fognak, hogy állandó és közetlen forrásból olvashatják, mi foly abban a híres „szent“ városban, a mely másfélezer esztendőn keresztül irányította a világ gondolkozását, hitét és még boldogságát is. A protestantismust Róma hozta létre. Az unitarizmus is a római rendszer ellen harczolt az emberiség egyetemes jogaiért, a miket Róma nem akart elismerni. Ma már Róma is megosztja területét és fényét az unitáriusokkal is. Több unitárius van Rómában. Ezek közül egyik készséggel megígérte, hogy értesíti lapunkat az ott folyó eseményekről. Jelen számunkban közöljük első levelét.

Az Unitarizmus Külföldön lesz másik állandó rovatunk. Habár eddig is igen gyakran közöltünk nagybecsü cikkeket

külföldi unitáriusoktól, vagy más szabadelvüektől jelen év folyamán Ámérikán és Anglián kívül Belgiumból, Németországból, Indiából és Japánból fogunk közölni jeles írók tollából. Együttal egy néhány kitünő külföldi író arczképét is bemutatjuk olvasóinknak.

A nők világa eddig is kedvelt és élénk rovatja volt az Unitárius Közlönynek. Az 1902. évben női kezekből önálló melléklet gyanánt fogjuk adni legalább mindenik negyedévben egyszer. *Fanghné Gyujtó Izabella, Perczelné Kozma Flóra és Raffaj Irma urnők*, jeles írónőink sziveskedtek magukra vállalni, hogy a nők érdekének megfelelő olyan kis lapot teremtenek, a melyben röviden mindent megtaláljon a hívő, a munkás, a házi nő, az anya, a leány, a városi és a falusi is.

Az olvasó közönség és az egyleti tagok föladatát nem nehezíti a Dávid Ferencz Egylet ezuttal sem. *Megmaradnak a régi árak.*

Alapítoknak ha 40 koronát befizetnek a központi pénztárba, tagdíj fejében,

Rendes tagoknak 5 évi kötelezettséggel évi 2 koronáért.

Előfizetőknek egész évre 2 kor. 40 fillérért.

Az olvasó közönségtől csak azt kérjük: fizesse be ezt a nagyon csekély illetéket előre, vagyis január hó végéig.

A szerkesztőség.

Berde Mózsa.

Korunk nehéz életküzdemei között egyre megy, egyre fogy azok száma, kik másokért élnek, kik megtagadják, hogy első személy az *én*; eleibe teszik azt, hogy *te*. Azt mindnyájan tudjuk, mi az önzés, csak kevesen ismerjük, mi a felebaráti szeretet.

Sokan ugyan azt mondják erre, hogy soha, mig a világ, nem volt annyi intézmény mások gyámolítására, annyi jószívű megpumpolás felebarátaink istápolására, annyi útja-módja a humanizmus gyakorlásának. Azonban tegyük szívünkre a kezünket és valljuk meg töredelmesen, hogy mindebben a sok jótevésben több a hivalkodás, mint a szeretet, többnek nyitja a társadalmi népszerűség, melyet oly szivesen átkozuuk el ma-

gunkban, mint az érző szív szánalma, az igazi segíteni akarás másokon.

De mint mindenben, ebben is van valami jó: az önzés uralma megszüli az önzetlenség hőseit. A hős: a nagy ember, kit esze és szive kiemel a többi halandó közül. A hős, mint Isten, a pogányvilág teremtménye, a hős, mint proféta, költő, pap, király minden időben megterem, a hős, mint író, az új korszak alkotása; a hős, mint az önzés megtagadója, az önzetlenség megtestesítője, a mai idők szüleménye, ritka szüleménye.

De a milyen ritka, annyival inkább megbecsülhető.

Csakhogy épp az illetén hős részesül legkevésbé a megbecsülésben és a tisztelet, az „imádás“, helyett a gúny, a csipkelődés, a lenézés jár nyomában. Mert kiválóságát nem sejtjük, félszégeit a legnyomósabban számba vesszük.

Az önzetlenség hőse egyszersmind trágikus hős. Tragikuma az, hogy szívós kitartással halad magasra tűzött célja felé, és a nagy többség halványan sem értvén meg, még csak nem is sejtítvén célját, éppen visszajáról fogja fel minden lépését.

Az önzetlenség hőseit a legnagyobb önzőnek látja és gúnyos mosolygással fogadja.

De midőn előtte áll a betöltött cél, melyért a hős egész életét tette föl, meglepetve nyílnak meg szemei, töredelmesen mondja a mea culpát és kész szívvel nyújtja az elismerés pálmáját a hős felé. A hős pedig ott nyugosza már élete fáradalmait a rideg földben.

De a miért élt, jennmarad és örökre hirdeti nevét
Ilyen hős volt *Berde Mózsá* is.

Sokan élnek még, a kik ismerték, kiknek emlékezetében van még az a sok gúny, melylyel életmódját kísérték és ma mindenek az elismerés és tisztelet hangján említik nevét, a nagy jóltevőjét. Mig élt, csak fukarságát emlegették, csak pénzgyűjtő szenvedélyét ismerték, csak fősvény életmódját szólták-szapulták Csak nagyon kevesen tudták a célt is, a melyért fukarkodott, gyűjtögetett, koplalt. A kevés választott, kit életmódja nem riasztott el tőle, hanem a kik nemes szívének titkos dobbanását kiéreztek, vagy legalább megsejtették.

E cél: *hasznára lenni a társadalomnak, az emberiségnek, nemzetének fejedelmi hagyományyal.* Ez ideális célért élt, erre tört a legnagyobb eszközökkel, de tudatosan egész életén át. „Egész életemben, — ezt mondja maga, — úgyszólván gyermekésem óta, egy szent célért küzdöttem, sokszor gúny és neveltség tárgya voltam, rongyosan jártam, magamtól minden élvezetet megvontam, csak hogy az élembe tűzött nagy célt megközelítsem; meg akartam mutatni, hogy szegény legény is hasznára lehet a társadalomnak, az emberiségnek, nemzetének, erős akarattal “ Egy levelében, jóval halála előtt, ezt írta: „Sokat küzdöttem, nyomorogtam és szenvedtem, sokat dolgoztam éjjel és nappal egy eszme, egy gondolat által hajtva, mely a közjóban foglaltatik. Ez hajt ma is dolgozra. . . “ Más alkalommal így nyilatkozott: „A vagyoni csek arra való, hogy birtokosa általa független lehessen és a fölöslegből jót tehessen.“

E nyilatkozatok egész nemességében tárják elénk lelkét, s az teszi őt hőssé, nagy emberré, hogy nem pusztán szavak ezek, hanem valóra váltott tények. Hosszu munkás életének minden gyümölcsét a magyarországi unitárius egyháznak hagyta, egy erkölcsi testületnek, mely azt nemzetünknek, főképpen pedig a Berde „szeretet véreinek“, a székelyeknek javára és művelődésére használja.

A látszólagos felekezeti célra tett hagyomány nemzeti közkinccsé válik, mert iskolákra és szegény tanulók istápolására megy legnagyobb része. Berde emlékét mégis az unitárius

egyház őrzi leghivebben, bár igazán csak akkor lesz méltóan tisztelve, ha a nemzet minden rétegében ismertté válik és példája követésül kerül nagyjainké közé.

Mert Berde nemcsak vagyoniával volt jótévő, hanem egész életével tanítómestere kell, hogy legyen nemzetünknek a kitartó munkásságban, a kevéssel való megelégedésben és a nemes czélokért való lelkesedésben. A 19 száz, mely csaknem minden téren adott nemzetünknek nagy férfiakat, Berde Mózsát azért adta, hogy megtanuljuk tőle becsülni a vagyont, nem önmagárt, nem minnenmagunkért, hanem a közjóért.

Ez a nagy tanulsága az ő életének. Becses tanulság, méltó, hogy mindnyájan szívünkbe vessük, kik oly korban élünk, melynek felfogása egészében a magunk szeretetének kedvez és ösztönöz arra, hogy kiki csak a saját kényelmének kielégítését tűzze ki legfőbb célul maga elé.

Úgy tetszik nekem, hogy ezt a tanulságot akarja leginkább kiemelni az a könyv is, melyet Berde jó barátja Benczédi Gergely irt meg róla.* A könyvnek ugyan más a célja, de legszebb lapjai azok, melyeken azt a bepillantást rajzolja meg az író, melyet egy-egy alkalommal Berde lelkébe vehetett. E bepillantások értetik meg életét és sugározzák felénk a tanulságot.

A mű egyébként egyik megnyilatkozása az unitárius egyház hálájának a nagy jótévő iránt. Egyszerű életrajz, mely szeretettel ecseteli Berde hosszú és változatos pályáját.

Érdekes pálya volt ez. Az újjászülető Magyarország forrongásában fejklik a gyermektől ifju és férfikora elején érik a 48-as mozgalmak, melyek kizökkentik nyugodtnak induló, kenyérkereső útjából és a haza szolgálatjára birják. Nemes lelkesedés viszi ez új utra. Érdeemes ideirni, mint magyarázza ő maga e lépését: „1848. márcziusban a politikai körülmények 8 éves pályámról leszorítottak és Háromszék követjévé választatván a nélkül, hogy kerestem volna, azt azon hitben, mintha mostan lenne ideje rabigába görnyesztett székely rokonaimon segiteni és a százados jármat szétrombolni, és azon meggyöződésben, hogy nekem jutott a szerencse hozzájok azon örvendetes üzenettel hazatérni: *szabadok vagytok, vége rabszolgaságtoknak, — elvállaltam, és ekkép átléptem végtelenül munkás, de boldog magányomból — a lélekrazó, zajos és fárasztó publicistikus térre* “ Így csak egy ideálmussal gazdag lélek szólhat. Altruisztikus természetete vezette már ekkor is, férfikora legszebb éveiben, a küzdelmekre másokért.

* Berde Mózsa életrajza. Irtá Benczédi Gergely. Kiadta az unitárius egyház. Budapest, 1901.

Mikor azután nemcsak végig küzdötte, hanem meg is szenvedte a szabadságharczot, és ő is, mint annyian, szinte újból kezdte életét, éveinek számával mind jobban és jobban fejlődött ez altroisztikus természete, mind jobban és jobban megfeledezett magáról, az élet boldogságáról, kényelméről, szükségleteiről. Fontos állásokat töltött be életkorának e második szakában és mindenkor a leglelkismeretesebben felelt meg mindennek, a mit magára vállalt; 1860-tól kezdve közpályára lépett újra, 1865-től 1872 ig országgyűlési képviselő volt és 1867-ben belügyminiszteri osztálytanácsos lett. Azonban csakhamar visszavágyott a maga kisebb körü foglalkozásai közé, hogy egyesegyedül nagy céljának élhessen. A rohamos vagyonszerzés évei következtek. Mindég többet és többet, — de mindig becsületes úton! Szinte úgy látszott, hogy az *auri sacra fames* ülte meg egész valóját. Gyanusították is, nevelték is, gúnyolták is, el is ítélték eleget. De mit bánta ő. A nagyemberek szilárd elhatározásával átgázolva minden akadályon, ügyet nem vetve a kicsiny lelkü tömegre, ment egyenesen célja felé. A célt elérte, de az eredmény fénye homályba borította agyát. Az örökké munkás ember megijedt attól, hogy többé nem bír dolgozni. A mult emlékei és a jövőndő aggodalmi ráborultak elméjére.

Megszűnt a célért való küzdelem, mert a diadal ki volt víva, de a győzedelmes hős megtörött és élöhalottá vált. A szenvedés nem sokáig tartott. 1893. szeptember 22-én meghalt a nagy emberbarát.

A hős kidölt, de alkotásai és példája örökre fenntartják emlékezetét.

k. á.

Római levelek.

II.

Róma, 1901. decz. 16.

Kedves Dr. Boros!

Az utóbbi három hónap alatt itt Rómában, a katolikus világban nagy izgalom volt, és a dolgok már-már oda fejlődtek, hogy egyidőben úgy látszott, mintha a római egyházban szakadás állana be. A két párt egyike, az intranzigens clerikalikusok, kiknek lapjuk a „Voce Della Verita“, egy politikai socialista tábor szerveztek, a másik a liberalis katolikusok, ezek az egyházban és azon kívül is morális és társadalmi reformot akarnak.

Mielőtt a két párttal foglalkoznánk, idézem egyik lap következő szavait, melyben az író, ki maga is katolikus, kimutatja, milyen hamis állást foglal el a klerikalis párt: „Még

jelentékenyebb a szocziálistáknak a klerikálisokkal való egyesülése. A ki Olaszországot ismeri, tudja, mit kell érteni a klerikalizmus alatt. Még legszilárdabb hívei is aligha azt mondanák, hogy ez kedvez a haladó radikalizmusnak. Mégis az utóbbi három vagy négy év alatt a szocziálisak többé, kevésbé összhangban működtek azokkal, kik a pápa világi hatalmának visszaállítását óhajtják. 1898-ban, mielőtt a milanoi zavaigások kiütöttek volna, szoczialista és klerikális falragaszok egyszerre adattak ki, és ugyanazzal a célzattal a kétféle lázítónak mindenütt ugyanaz volt a törekvése. A Secolo, bár névleg radikális lap, mindig támogatta a szocziálistákat és mindig támogatásra talált egy tisztán klerikális lapban.

Azóta a két párt nagyon sokat koketirozott egymással, és sokszor hordozta egyik a másikat a maga hátán: itt hát a szélsőségek a szó szoros értelmében találkoztak. A liberális katolikus párt, melynek Don Murri Romolo egyik vezetője, azt tartja, hogy a klerikális párt keresztény programja igen szűk látkörű, nem elég, hogy csak demokrata legyen, hiszen ők is azt mondják, hogy a kereszténység mindent átölelő kellene, hogy legyen. A liberális katolikusok lapja, *Il Domani d' Italia*, közelebbről Murri Romolo-tól kiadott egy nagyszerű füzetet, a mely kimutatja a klerikális párt helyzetének gyengeségeit és hamisságát, s egyszersmind, hogy azt a jezsuiták táplálják és segítik. Olyan erős volt az eltérés a két párt között, hogy a mint már említém, az egyház szakadása alig volt kikerülhető.

A klerikális pártnak a politikai dolgokban való állandó beleegyezése Európában mindenik országnak egyik nagy veszedelme. Franciaországban a nemzeti párt derekasan megküzdött vele és a Dreyfus ügy sikere küzdelmeiknek derék jutalma volt. Egyik író Franciaországról szólva azt mondja: „Ha XIII. Leo kizárólag a Vatikánban gyakorolta volna uralmát, az utóbbi hat-hét év történelme egészen más lehetett volna, de így a jezsuiták befolyása a főpap erejének apadásával növekedett, és a pápai tekintélyt többé nem a böles és előrelátó államférfi gyakorolja és ez a veszedelmes befolyás, a mely mind terjed és erősödik a Vatikánban, indította a francia kormányt arra, hogy az újabb szerzetesi törvényt meghozza.

A francia klerikális párt működése párhuzamosan haladt itt Rómában munkatársaik, a jezsuitákéval.

Erre vonatkozólag a „Nineteenth Century» ezt írja: „Nyílt lázadással sokkal könnyebb elbánni, mint ilyen rejtett aknamunkával; és a francia kormánynak nagyon sok oka volt ez ellen panaszkodnia. Ennél jóval könnyebben lehetett elbánni a jezsuitákkal, a kik büntetlenül végeztek munkáiktól

fölhevülve, minden tekintélyt megtagadtak „La Croise“ czimü lapjokban. Ezeket legalább törvényszék elébe lehetett idézni és meglehetett büntetni, de az aknamunkások munkája mindig a föld alatt foly, soha sem kerül nyilvánosságra, minek következtében aláássa mindazt, a mi nem kedvez neki és sohasem szalaszt el egyetlen alkalmat, hogy támogasson és izgasson minden olyan mozgalmat vagy összeesküvést, mely az állam tekintélyét fenyegeti. Ezt a kérdést végül meg kellett oldani, mert mindennap veszedelmesebbé vált. Vagyonilag máris nagyon erős volt és gyorsan gyarapodott és tekintélyes vagyonát csaknem nyilvánosan kezdette fölhasználni politikai céljai elősegítésére. Egyik legerősebb fegyveröket a nevelést úgy használták föl, hogy Franciaországban a legbefolyásosabb családok gyermekeit kezökbe vették és beléjük csepegtették az államellenes tanokat, hogy majd annak idejében felhasználhassák őket céljaikra.

„Valahol zavar, vagy összeütközés fordult elő az állam hatalommal, mindenütt rá lehetett jönni, hogy ők állottak a háttérben és lesték az alkalmat, hol biztosíthatnának maguknak valamely előnyt azzal, hogy a kormány leverését vagy megalázását elősegítik. Az sohasem volt kérdés előttük, hogy milyen természetű ügyben szolgálnak. A mikor a munkások zavargása, vagy egy francia tiszt föllázdozása volt napi renden, az ők kezök mindig készen állott a legalkalmasabb hur megnyomására vagy megpendítésére, hogy a világi hatalmat ha lehet leverjék vagy legalább tekintélyét megingassák.“

Mindezek nagyon kemény szavak, de teljesen igazak és itt Rómában ugyanezt az eljárást észleljük; e mellett kardoskodik a „Voce Della Verità“ és ez ellen emelte fel szavát és fegyverét a szabadelvü katolikusok táborá, a mely valóban az igazság mellett harczol és ennek érdekében igyekszik legyőzni a másik pártot, a mely szövetezik a szocialistákkal is, hogy megingassa a kormányt és biztosítsa magának a világi uralmat. Sajnos, hogy ma a Vatikánban a jezsuita párt van előnyben. Ez nem törődik sem a spanyol sem a gallikán egyházzal, ez csak arra igyekezik, hogy a politikai világban közetlen befolyást biztosítson magának. De most félbe kell szakitnom már is hosszúra nyult levelemet; a következőt január első felében fogom elküldeni. Levén

állandó híve

Paolo.

„Jézus emberi volta.“

A „Protestáns Egyházi és Iskolai Lap“ decemberei számaiban találtuk ezt a czímet egy hosszú cikk előtt. Mohó

vágygal olvastuk végig. Igaz, hogy csak a fordító magyar, az író német: dr. Schöbl, de miután a fordító azt írja: dr. Schöbl *után*, föltehetjük, hogy a színt, talán az ízt is a fordító adta hozzá, s mindezt a szerkesztő szószerint magáévá tette, mert legkisebb észrevételt nem tett, egyetlen azó föntartást nem kötött ki.

Örömmel örvendünk ezen mi, unitáriusok, a kiket a régi Prot. E. és Iskolai Lap nagyon elkényeztetett volt, miután nemcsak rokonszenvesen és dicsérőleg ismertette könyveinket (Channing fordítások, Simén: Csodák, Szentháromságtörténete, zsinati beszédek stb.) hanem közölte iróinktól a legradikálisabb bibliai tanulmányokat stb. Az újabb kori Prot. E. és I. Lap minden lehető alkalommal szemünkre lobbantotta, hogy „az evangélium istenemeri Megváltója és Üdvözítője, az az életadó és megszentelő lélek és hatalom, mely a kereszténység legsajátabb magvát és igazi vonzó erejét, üdvözítő szentségét alkotja, ez az erő mégis hiányzik az unitáriusok irataiból.“

De ime most — igaz, talán azért, mivel külföldi és német írta, átveszi és magáévá teszi a Jézus embervoltának (miért (emberi?) dicsőítését.

Szeretnők az egész cikket ide írni, hogy aztán aláír hassuk mi is, de kicsiny lapunk teréhez mérten meg kell elégednünk egy pár zárótétel idézésével: „Jézusban egy oly élet áll előttünk, a melyet egész lefolyásában vallás-erkölcsi indokok vezetnek. Ő egy teljesen erkölcsi egyéniség!“ . . .

„És hozzá olyan egyéniség, a ki ezen mivoltában teljesen meg van elégedve. Nem kell azt gondolnunk, hogy Jézus felül volt emelkedve a kísértéseken. Ha így állna a dolog, akkor nem lehetne hasonló mihozzánk; akkor az ő egyéni felsőbbsege hijával volna az erkölcsi életnek. Ha Jézus nem lett volna komoly kísértéseknek kitéve; ha nem lett volna meg a lehetőség arra nézve, hogy más legyen, mint a milyen volt, akkor semmi érdem és dicsőség nem volna abban, hogy ő vallásos és önzetlen maradt. Csakhogy ő is megkísértetett épen mint mi; azzal a különbséggel, hogy nagyobb erejének és magasabb hivatásának megfelelőleg terhesebb kísértéseknek is ki volt kitéve . . .

„Igy áll előttünk a názárethi Jézus Egy történetileg igazolt egyéniség; egy az Isten és emberek iránti szeretetbe zárt egyéniség, a kiben nincsen semmi hízag, a ki természetes és erőteljes, a ki a gyűlölet ártatlan áldozata és mégis a saját kijelentése szerint olyan, a ki önként áldozza fel magát sokakért.“

Mily világos, mily tiszta beszél, mintha nekünk, a mi lapunknak írta volna! A ki ebben gyönyörködni tud, ne hitesse el magával, hogy tőlünk unitáriusoktól távol áll, mert lám egy

gondolat latja át lelkét a miénkkel, egy az ő Jézusa a mi tanító mesterünkkel a kit mi szeretünk és követni igyekezünk.

Hogy ily kiváló figyelemmel vagyunk eziránt a czikk iránt annak némi magyarázatát adhatjuk abban az egyetemes mozgalomban, a mely a szabadelvű keresztényeket a mivelt országokban közös munkában egyesíti. Mi erősen bizunk hogy az egység lelke győzedelmeskedni fog az egyenetlenségén és eljő az idő, a midőn megértjük egymást!

Nők világa.

A Dávid Ferencz-Egylet rövid életében igen nevezetes és érdekes volt a *nők szerepe*. Megalakulását azzal kezdette, hogy választmányában a helyeket megosztotta a férfiak és nők között. Az alelnöki székek egyikében két püspökné, Krizáné és Ferencz Józsefné foglaltak helyet, illetőleg Ferencz Józsefné öméltósága most is meleg buzgósággal vezérli dolgainkat. Az utóbbi évben a fiók-egyletek is kiegészítették választmányaikat nőkkel.

A Dávid Ferencz-Egylet ebben is a legmodernebb egyesület. Az „Unitárius Közlöny“ hasábjain lépten-nyomon találkozzunk kedves nőink gondolataival. Jövőben még több tért kívánunk engedni nőink számára s hogy munkásságuk a saját lelkek világával minél összhangzóbb lehessen a „*Nők világa*“ cz. rovatot lapunk 2 ik számában meg bővitve fogjuk adni.

Az a remény biztat, hogy unitárius nőink lelkes buzgóságát megnyerjük egyesületi életünk részére, az eddiginél is nagyobb mértékben.

Alig mult el egy pár óra e sorok megírása után, mintha meghallotta volna gondolatunkat a mi lelkes és áldozatra mindig kész nemes asszonyunk: *Perczel Ferenczné*, egy levélben 50 koronát küldött be „felhasználva az alkalmat — írja leveleiben — hogy elküldhessem azt a csekélységet, melylyel a „Nők világa“ megalapításához járulni kívánok, azon kéréssel, hogy 4 koronát mélt belőle a Közlöny előfizetésére levonni. Reménylen nemsokára küldhetek ismét egy csekély összeget a többi nők részéről, kik eddig még csak ígérték a támogatást.“

Most már nem kételkedhetik senki, hogy a „Nők világa“ jövője van és sikere lesz. Ha kedves nőink szivökkel melléje állanak egy szent ügynek, az diadalmat fog aratni biztonnyal. Ma még sejdíteni sem lehet mily sok szép és

üdvös dolog származhat ebből a kicsiny kezdeményezésből! Isten legyen velünk! Előre!

Azt az örömhirt mondhatjuk, hogy szeretett főpásztorunknak a Nők világa új évi számában közölni fogjuk kedves sorait. Föl hát a lobogót kedves unitárius nők Föl a munkásságra mind! Lépjenek be a Dávid Ferencz-Egyletbe. Sorakozzanak püspöknejük mellé, a kiknek módjában áll, támogassák a Nők világát!

A budapesti Dávid Ferencz Egylet december havi felolvasó ülése.

Szép napjuk volt Budapest unitáriusainak e hó 22-én. *Méissner* „Erős várunk“ felett való orgona ábrándja nyitotta meg, melyben szépen hozta összhangzásban az erőt és szelidséget. Ezt követte *Józan* Miklós lelkész imája, melyben a közelgő karácsonyról emlékezett meg. Imája valóban örömezet volq. Ezután *Perczel* Ferencz egyleti alelnöklő önagysága tartotta fölolvását az „Unitarizmus és a nők“ czimen. Fölolvásában az ő meggyőző stylusával szépen fejtette ki, hogy miért ragaszkodik az unitárius nő annyira vallásához. Beszédjében kimutatta, hogy az unitárius nők mennyi fáradauk vallásuk érdekében, de egyezersmind, hogy vallásuk mennyire megegyezik az ő kívánalmaikkal. Kifejtette a nőnek mint anyának fontos hivatását gyermekeik vallásos nevelésében, de szembeállította vele azt a nyugalmat, melyet e fáradság fejében az unitárius vallás ad ayának, t. i. hogy gyermeke tanulmányai és a vallásban nem ellenkeznek egymással. A beszéd leirhatatlan hatást keltett mindenkiben. S ez nem csoda, az ő kellemes, egyszerű nemes stylusa, mely arra törekszik, hogy lelkesítő és meggyőző legyen és a mellett magyaros és korrekt, talán még a nehezebben lelkesülőket is meghatná, s így nem csoda, hogy meghatja a vallásukat szeretettel körülvevő hallgatóságot *Perczelné* lelke egyesületünknek. Ezt követte *Schön* Győző szép és szabatos hegedűjátéka, melyet orgonán kísért *Meiszner* jeles orgonistánk. Ezután *Ürmösy* Miklós egyletünk elnöke vezette be a párbajról szóló vitatételt. Ha ott lettek volna a párbajhősök, bevezetője kicsavarta volna kezükből a fegyvert. A szeretetből indult ki, a melyet az emberiség nem akar elfogni, ismertette a párbaj történetét s megtette indítványát, melyet megvitatás és több felszólalás után így fogadtak el: „A Dávid Ferencz Egylet kimondja, hogy a párbaj intézményét úgy valláserkölsi, mint társadalmi szempontból elítéli és kárhoztatja s azt nem tartja alkalmas eszköznek az egyéni becsület megvédésére. Kimoneja azt is, hogy az egyesület, midőn lelhes örömmel üdvözli

a párbaj ellen megindult mozgalmakat, egyszersmind elvárja tagjaitól, hogy teljes erkölcsi erejükből támogatni fogják saját társadalmi körükben is az üdvös mozgalmat.“ A felszólalók mind a párbaj ellen szólaltak fel, a kik szükségesnek tartják a párbajt, nem szólaltak fel. S ennek oka az, hogy a párpal mellett levők is ellene vannak *elvileg* és minden józanul gondolkodó arra igyekszik, hogy ne legyen ő a sértő fél. Azonban a mostani törvények és a társadalmi elv nem engedi, hogy a párbalt eltöröljék. Ha a törvény szigorubban fog itélni a sértések felett, ha esküdtbíróóságok lesznek felállítva, hogy a sértések felett ítéljenek, s ha a társadalom minden rétege az ily ítéletet úgy fogadja, mint eddig fogadta a párbajt, akkor majd teljesen eltörölhető.

Bezárta az ünnepélyt *Meiszner* orgonajátéka „Alleluja-Messiás czimű oratorinumból“, mely méltó befejezése volt a szépen sikerült ünnepélynek.

Az ünnepélyen jelen volt közönség filléreit a Dávid Ferencz Egylet a budapesti munkátlanoknak szánta.

Ez az ünnepély is bizonyosságot tett arról, hogy a budapesti Dávid Ferencz Egylet életképes. És mióta az Egylet fennáll, havi vacsoráink bonmotté alakultak s így az eddigi kedélyes társalgást móélvezet egészíti ki.

Egyesületünk eddig lefolyt mőködése, tekintve a budapesti nehéz életet, mely mindenkit folytonos munkára kényszerít s nem enged szabad időt nemesebb szórakozásra, valóban nagy eredmény. Eddigi működésünk alatt bemutatta magát egyletünk elnöksége s reméljük, hogy kedvet kapva a munkára, átveszik a tagok azt az őszinte, minden feltűnés nélkül mőködési kedvet. Mielőtt befejezném, meg kell emlékeznem elnök urunk tapintatos vezetéséről, melyben meg tudja válogatni a rendelkezésére álló anyag mennyiségét és minőségét, hogy az se kevés, se sok ne legyen s az érdeklődést végig fenntartsa.

Ujvári László.

A lelkesz és gondnok urakhoz.

A szerkesztői előszó mellé még egy pár tiukári szót is fogadjon el a t. olvasó. E sorok első helyen a *lelkesz és gondnok* urakhoz szólnak. Hozzuz a kikre, ha csak három évre is, vagy felelősség terhe nehezedik. Nem csekély föladat egy oly nagy ksaládot, a milyen a legkisebb egyházköztség is, jó rendben tartani, lelki táplálékkal ellátni. Még nehezebb az egyházi élet kisebb és nagyobb ügyeivel ügyeivel foglalkoztatni.

Már pedig egészséges élet csak úgy s ott van, a hol a tagok nem ünek satnyán, tétlenül.

Az Unitárius Közlöny minden hónapban meglátogatja a hiveit. Van egy pár szava mindenkinek. Elmondja a híreket innen onnan, tehát megtudjuk belőle hol, kivel mi történik? Halljuk belőle egyházi és világi vezetőink, íróink szavait. Szóval a mi kis hajlékunkba behozza az egész unitárius világot.

Mit teszen tehát az Unitárius Közlöny? Mind azt, a mit a lelkész és gondnok urak végeznek hivatalos állásukból kifolyólag.

Mi következik ebből? Az, hogy a *lelkész és gondnok urak* a saját teendőiken könnyitnek, ha módját találják, hogy az *Unitárius Közlöny* hiveikhez *eljárjon lehetőleg minden házhoz.*

Mint hogy a teljes szegénység és más akadályok miatt mindenik házhoz nem lehet eljuttatni, a lelkész és gondnok urak találják módját, hogy mindenik *anya- és leányegyházban*, valamint a szórványban is legyen *egy példány*. Ez nagyon könnyen elérhető, mert csak 2 kor. 40 fillerbe kerül.

A titkár szeretettel teljesíti a szerkesztés munkáját. Hosszu tizennégy év alatt sok lelki gyönyörösege telt abban a készségben, a melyet a meglett és levő írók tanusítottak e kis lap iránt.

Nagy jutalomnak tekintené, ha az unitarizmus hivei s tehát első helyen a lelkész és gondnok urak, sziveskednének buzgalommal fölkarolni és ki is vinni azt az eszmét, hogy mindenütt mindenki olvashassa az Unitárius Közlönyt.

Boros György.

Az ördög a hazugság atyja. Alig érheti nagyobb szerencsétlenség az embert, mint ha hazugsággal ér el valamely sikert. Soha s m biztos, mikor rántja le a sötétség birodalmába. Rendesen akkor, a mikor legboldogabbnak érzi magát.

B.

Unitarizmus külföldön.

— *Hollandiában* a Protestantenbond október 29 én tartotta közgyűlését. Ez a társulat irányában és fölfogadásában egyezik a Brit és Külföldi Unitárius Társulattal. Ez utóbbi a közgyűlésre kiküldötte Armstrong R. urat. A főt. püspök úr egy levélben megbizta és fölkérte az angol képviselőt, hogy a magyar unitáriusok rokonszenvét is fejezze ki. Hollandia és Belgium a

XVII. száz végén, miűn a kolozsvári piaczi templom leégett nagy összeg segélyt küldöttek volt Dr. Dimény Páltól Kolozsvárra.

— *Oroszországban* megjelent orosz nyelven számos unitáriás irat. Az előzőt Tchertkoff írta, a ki meg van győződve, hogy azok, a kik csak most kezdik kiszabadítani magukat a babonás theologia kötelékéből, habár egyelőre igen radikálisnak találnák is, igen hasznosoknak fogják tapasztalni ez unitárius iratokat

— *Américában* az unitárius és universalista egyházak, az előbbi indítványára, egy vegyes bizottságot küldöttek ki, hogy találják módját a szorosabb viszony létesítésének. A két egyház egészen önállóan keletkezett, a maga útján haladva fejlődött. Most sem akarnak megválni sem historiai multjoktól, sem egyéni jellegüktől, nem összeolvadást akarnak, hanem barátságot, nem szervezeti egyformaságot, sem dogmai azonosságot, hanem szellemi egységet. Mi igyekszünk bebizonyítani, írja az Amerikai Unitárius Társulat elnöke, Dr. Eliot, hogy teljesen önálló felekezeti szervezet, ma már nem összeférhetlen a szívélyes barátsággal és testvéri szeretettel. Igyekszünk megmutatni, hogy az elválasztó dolgok jelentéktelenek a szív mély érzelmével szemben, a mely egyesít.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— **B. u. é. k.** *Boldog újvet kívánunk olvasóinknak mind egyen-egyen. Az Isten áldása és megszentelő kegyelme legyen minden nemés gondolatjukon, minden munkájukon, hogy boldogítva boldogok legyeeek ebben az esztendőben!*

Báró Petrichevich Horváth Kálmán főgondnok úr újévi adományai 1902-re: Ezredéves alapra 100 k., sz.-udvarhelyi templomépítési alapra 50 k., sepsi-szt.-györgyi templomépítési alapra 50 k., kolozsvári egyházközség szegényei számára 60 k., tordai egyházközség szegényei számára 20 k., Ker. Magvető alapra 50 k., Unitárius Közlöny alapra 50 k., Kolozsvári Rongyos-Egyletnek 20 k., együtt 400 kor. A főgondnok úrnak ezen evröl-évre megújuló adományaiért a magunk részéről sem mulaszthatjuk el hálás köszönetünket. Aldja meg Isten az áldozatkészségben is nemes életét.

— **A kedei unitárius egyházban** szentábrahámi unitárius papné tiszt. Péterfi Mihályné urasszony 1901. évi jul. 1 ről kelt alapító levele szerint 1884-ben Borosjenőn elhalt második férje Vári Mózes emlékére ajándékozott 100 koronát készpénzben «Vári Mózes alap» czimen. Nagykedei születésű, jelenleg bereguzászi lakos Mátéfi Domokos kir. ügyész-ségi tisztviselő és neje 1901. év folyamán vallásos buzgóságuk és a szülőföld iránti szeretet által indítatva ajándékoztak az egyháznak a nők részére egy 10 kor. értékű igen szép urasztali tányért. A midőn ezen ajándékozásokat ezen a nyilvánosság előtt ezennel nyugtázom, kérem ajándékozókat, fogadják ajándékaikért egyházam legszivesebb köszönetét. Nagy-Kede, 1901. évi november hó 14-én. Bartók Endre lelkész.

— **110 unitárius.** A legelőkelőbb unitáriusok közül 110-nek a neve került kezünkbe véletlenül Uj év közeledvén, utána néztünk hánynak van

benne a neve az Unitárius Közlöny előfizetői, illetőleg a D. F. E. tagjai között. Meglepett, hogy éppen 57 név teljesen hiányzik. Talán a véletlen, vagy mi egyéb lehet az oka, nem tudjuk, de azt ebből is látjuk, hogy a nagyobb rész még teljesen kívül áll azon a körön, a melyben az unitárius-ság érdekében dolgoznak. Reméljük ez is meg fog változni.

— **Egyházi-, papi- és tanítói jövedelem szaporítása.** Széki Ákos egy könyvet írt erről a miveletről ugyanezen cím alatt. A könyv két részből áll. Megmutatja, mennyi alkalom siklik ki a lelkész és tanító kezéből, mivel nem tudja kihasználni a természet kincseit. A vadontermő növényekben ezerek hevernek, a gyümölcsös, veteményes és a mező-jövedelmét csaknem tetszés szerint lehet fokozni, kevés utanjárással. A könyv megrendelhető szerzőtől 1 kor. 20 fillérrel. Tab, Somogy megye. Az árát az első tavaszon kilehet kapni a haszonból.

— **Benkő Mihályné Fekete Matild** hosszas, súlyos szenvedés után elhunyt december 3-án. A kedves és munkás nő egy szép élet delén megtört, sem a gyöngéd ápolás, sem az orvosi tudomány, de még az anyatermészet sem tudta megakadályozni a korai halált. Kolozsvár város közönsége általános mély részvétellel kísérte sírjába.

Benkő Mihály az áldozatra kész derék egyháztag néhai kedves nejével együtt a kolozsvári templom orgonáját teljesen átalakíttatta és kijavíttatta. A szép és nagy áldozatról (mintegy 2200 kor.) a közönség csak akkor értesült, midőn az orgona már készen volt. Az egyházközség nevében többen fölkeresték Benkő egyh. tanácsost, hogy kifejezzék hálás köszönetüket.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

Uj évi ajándék, a mely egész évben uj, s mégis csak 2 kor. 40 fillér: az Unitárius Közlöny. Ezt a csekély pénzt küldje be az Unitárius Közlöny nevére január hónapban s mi az Unitárius Közlönyt elküldjük.

A Dávid Ferencz Egylet működése az Egyházközségekben a téli időszakban az eddiginél jóval nagyobb lesz, mint eddig volt. A központi Választmány körlevélben hívta föl a fiók-egyleteket, hogy a lelkész urakat nyerjék meg hat ismertető felolvasás tartására. A kereszturi fiók-egyletben már megtörtént az intézkedés. Valószínűleg a többiben is.

Felolvasások Kolozsvárt. A Dávid Ferencz Egylet felolvasó gyűlései január 12., 26. febr. 2-án fognak tartatni. Felolvasók lesznek: Pákey Lajosné, Heinrich Józsa őnagys., Grátz Mór, Turcsányi Gyula, Dr. Gál Kelemen, Dr. Nyiredi Géza, Pálfi Márk urak. Fölvhívjuk rá olvasóink figyelmét.

Az iszákosság ellen kötelessége hadat izenni minden Dávid Ferencz-Egyleti tagnak. Ezt a testileg, lelkileg, vagyonilag káros nyavalyát üldözzük mint a pestist, kerüjük mint a fekete himlőt. Biztos halál a vége, vagy testi, vagy lelki, vagy mind a kettő.

Az egylet pénztárába f. é. nov. 24-től deez. 24-ig rendes tagsági díjat fizettek: Nagy Elemér Csáktornya 901-re, Gergő Károly Gödöllő 901—902-re, Barabás Dénes Szentes, Lassel Gyula Kolozsvár 902-re, Szilágyi Józsefné Kolozsvár 900 901-re, Kiss Jenő K.-Vásárhely 899—901-re, Ifj. Pap Pál, Osváth Ferencz K.-Demeterfalva 901-re, Benke Elek M.-Lápos 901—902-re, Dénes Dénes Komjátszeg 898-ra.

Előfizetői díjat fizettek: Komjátszegi Pál Ar.-Rákos, Pálfi Károly Sz.-Udvarhely 901 re, Nemes Dénes Debreczen 901—903-ra, Pap László Tövis 901-re, Gál Ferencz Verespatak 900-ra, Várady Józsefné Károlyfalva 902-re, Bedő Dénes Naszód és Domy Géza B.-Körspatak 901-re.

Az aranyos-tordaköri fiók-egylet pénztárába fizettek: Pap Mózes, Horváthy Józsefné, Cs. Csegezi László, Tőrös János, Balázs Ferenczné, Tóthné Zsigmond Gizella 901-re, Dr. Pálfi Gyula 98—901-re, Bardocz László 900—901-re.

Kolozsvár, 1901. deczembr hó 24-én.

Gálfi Lőrincz pénztárnok.

Szerkesztői üzenetek. B—r J ő Jkd. A megható történetért meleg köszönet. Máskor is szívesen látom. D.—M. Sztm. A titkári jelentésből örömmel értesülünk, hogy a kereszturi f.-egyletben a Választmány fölhívása megtette a hatást és az egyházközségekben megtartják a 6 előadást.

Unitárius könyvek. (Női imakönyv) Szívemet hozzád emelem. Irta Boros György. Csinos vászon kötés 2 kor. 40 fill. Diszes bőrkötés 6 kor. Szép bőrsony kötés csattal 10 kor. „Az ájtatos könyv keresztény lélekkel és mély érzéssel irányozza a hívők vallásosságát az égi megnyugvás felé, s kivált a női gyöngédség érzelmi világának fohászához ad ihletett hangot. V asárnapi Ujság. „Vigasztalja a kesergőt, új életreményt kelt a csüggedőben, magasztosabbá teszi az örvendezők örömet.” Aranyos-Vidék. „Kedves és poetikus módon mondja el az ájtatosságokat, s a szép elmélkedéseken kívül imádságokat is közöl.” Pesti Hírlap. „Boros könyvében a hívő imádkozik, kinek mélységes szíve van, mely könnyen emelkedik érzelmeinek szárnyain a magasabb tájak felé.” Székely Nemzet. „Vigaszt nyújt a szenved-nek, reményt önt a csüggedőbe . . . Nem a felekezeti, hanem a vallásos szellem fejlesztését tüzte ki ezéjával.” Magyar Polgár. „Egy megbecsülhetetlen kis imakönyv.” Ellenzék.

Édes otthon. Irta Ganet f. Boros Gy. Ára 1 kor. A házias élet örömeit írja le s arról beszél, hogy milyennek kell lenni a ház tájékának, meg a csendes, boldog házias életnek. Magyar Hírlap. Az érzések egész sora, a gondolatok egész legioja van egy-egy fejezetben kifejezve. Székesfehérvár és vidéke. Kedves, poetikus modorban utasításokat ad az asszonyoknak arra nézve, hogyan tehetik otthonukat barátságossá, meghitté, széppé s benne az együttlétet kellemessé. Magyarország. Érdekes, meleg hangon írt mű. Magyar Polgár. A mély vallásosság, mely minden sorát áthatja, a család élet vonzó rajza annyira leköti lelkünket, hogy nem hagyhatjuk félbe, míg el nem olvassuk. Ellenzék. A füzetkének olvasása közben igazán mintha tündérek mézédés beszédét halottam volna. Aranyosvidék.

Unitárius jeleseink. Ki ne ohajtáná ismerni azokat a derék nagy férfiakat, a kik az unitárius vallást és egyházat megalapították, fenntartották: János Zsigmond, Dávid Ferencz, Szentábrahámi Mihály, Lázár István, Daniel Elek, P. Horváth Ferencz, Konce János, Székely Sándor, Kőröcz János, bö. Farkas Sándor, Augustinovic Pál, Kriza János, Mikó Lőrincz, Nagy Elek, Berde Mózsza, Brassai Sámuel, Ferencz József életét, működését röviden és hiven egybe foglalta és arczképpel ellátta az Unitárius kollegium irásiban és képekben czimü könyv. E mellett a régi és az új kollegium hü leírását, az építész-mérnök, Pákey Lajos arczképét és életrajzát s két szép költeményt tartalmaz. Egyetlen unitárius sem nélkülözheti e diszes könyvet Ára 1 kor.

Tizenkét cikk az unitarismusról a mai unitárius fölfogást ismerteti a legjelesebb írók tollából. Ára 60 fillér.

A fejedelem és papja költői elbeszélés János Zsigmondról és Dávid Ferenczről Irta Tarcsafalvi Albert. Ára 20 fillér.

Nézetek a vallás eszméjéről Dr. Brassai Sámuel híres felolvasásai egy kötetben. Ára 2 kor. Egyleti tagoknak 1 kor. 20 fillér.

Mindenikönyv megrendelhető postautalványon az Unitárius Közlöny Szerkesztőségénél.

TARTALOM: Az Unitárius Közlöny 1902-ben. — Berde Mózsza. (Arczképpel.) k. k. — Római levelek. Paoló. — Jézus emberi volta, — Nők világa. — A budapesti D. F. Egylet december havi felolvasó ülése. Ujvári L. — A lelkes és gondnok urakhoz. Boros Gy. — Unitarismus külföldön. — Egyházi és iskolai mozgalmak. — Egyleti élet és munkásság.

Nyomatott Gámán J. örököse könyvnyomdájában Kolozsvárt.

